

Nara Petrovič

Kratcovidnost

Modrost in dostojanstvo svetnika sta vedno blagodejna, v zakuhanih in prežganih časih še toliko bolj. Ko svet od blizu postane zadušljiv, utesnjen, neznosen, se je lepo skupaj s svetnikom izvleči iz soteske in se kot orel dvigniti nad gore, ki nam ovirajo pogled, da se nazobčana pokrajina spremeni v gladek okras, ki sega daleč, daleč do obzorja. Gore orlu razgibajo pogled, obenem pa mu podarjajo termični vzgornjik, da lahko brez napora leti še višje in vidi še dlje. To, bolj kot kar koli drugega, opredeljuje svetnika. Je pa v njem še nekaj: svetnik je svetilnik, ki zviška prinaša svetlo oznanilo.

Ker svetnik govori v širnih prispodobah, imamo ostali občutek, da ni od tega sveta. Toda v resnici mi nismo od tega sveta, mi živimo pisane sanje v temačnem kokošnjaku. Pravila igre si kokoši in petelini postavljamo v vsaki jati malo po svoje ter se nazadnje na smrt skregamo za pest koruze. Najpremetenejši, najlažnivejši in najnesramnejši petelini stopijo skupaj, razglasijo kokošnjak skreganih kokoši za svoj in cele jate podredijo novim pravilom igre. Potem pridejo še pametnejši, lažnivejši in nesramnejši, si prilastijo kokošnjak za kokošnjakom, dokler ni vse na svetu v krempljih nekaj lisjakov, zamaskiranih v peteline.

Orel se ob tem ne razburja. Dogaja se točno to, kar je mogoče pričakovati od soncu nikoli izpostavljene kokošadi, ki ne pozna drugega od stoletnega kokodakanja. Orel to vidi, vendar molči in se le občasno pomenljivo nasmehne. Zakaj nič ne reče? Slišal sem svetnika odgovoriti na to vprašanje

takole: "Nesmiselno je učiti svinje peti – ne le da s tem tratite čas, ampak tudi po nepotrebnem vznemirjate svinje."

Ko poletimo z orlom tja gor nad gore, lahko vidimo svoj kokošnjak tak, kakršen je: mračen, nagneten, oblikovan po naročilu premetenih lisjakov, toda kot kokoš se poleta skoraj zagotovo tako zelo prestrašimo, da le tu in tam za hip odpremo oči in se ob povratku na zemljo brž skrijemo v najtemnejši kot kokošnjaka. Razgled z višine sam po sebi ne zagotavlja širine pogleda in globine uvida. Kakor je neumno učiti svinje peti, je neumno dvigovati kokoši nad gore in orlovsko gledati na svet.

Ne mislim, da je kateri koli pogled na svet sam po sebi napačen. Vsaka žival (in njena paralela v človeški družbi) je potrebna in koristna, problemi se pojavijo, ko jih začnemo ocenjevati, vrednotiti, postavljati tja, kamor ne spadajo: na statusne lestvice, vrednostne tabele ali, kar je še hujše, ko jim začnemo vsiljevati enakopravnost znotraj rigidnih okvirov in pričakujemo od njih udeleževanje v zadevah, ki se jih ne tičejo in jih niti ne morejo razumeti. Ne zato, ker tega nočejo, ampak preprosto zato, ker je to onstran njih in je nespametno pričakovati, da bi kaj takega sploh zmogle.

Pustimo kokoši kokodakati in kljuvati po tleh, ob čemer najdejo nekaj celo tam, kjer ničesar ni. Pustimo orle med oblaki, od koder opazijo tek zajca v dolini. Pustimo svinje zadovoljno kruliti, medtem ko rijejo po zemlji za koreninicami in deževniki. Pustimo lisjakom nekaj prostora, da izražajo svojo zvito naravo, samo poskrbimo, da v vsakdanjiku ne delajo preveč škode; v izrednih razmerah, ko bo zvitost potrebna, nam bodo prišli še kako prav! Pustimo svetnika nad vsemi njimi, od koder jih razume brez arogance in nasilja. Kakor ima vsako drugo bitje svoje mesto pod soncem, ga ima tudi svetnik.

Za potrebe tega pisanja moram svetnika kot orla v prisposodbi stopnjevati še za korak ali dva, kajti mnogi so sposobni gledati onstran istovetenj z barvo in obliko perja, zastav, okraskov, simbolov in (svetih) knjig, toda svetnik gleda tudi onstran pogledov in celo onstran pogledov na poglede. En tak Jonathan Livingston, popoln tujec med sebi (na videz) enakimi.

Svetnik je za večino neopazen. Za ene je bistrourni satirik, za druge naivni dobrotnik, za tretje požrtvovalni rešitelj, za četrte topli prijatelj, za pete zmešani norec ..., lahko je vsakdo in nihče. Ima to srečo, da ga vsaka jata meri po svoje, zato noben svetnik ni svet za vse. Eni bi ga posedli na prestol, Bogu ob bok, drugi bi ga nabili na kol. Slednja usoda čaka svetnika, ki brez dlake na jeziku spregovori množicam. Ker svetnik ve, da si bodo različne jate njegovo sporočilo razlagale vsaka po svoje, govori v alegorijah. Vesel bi jih bil videti gledati široko, toda mora se zadovoljiti s tem, da skočijo vsaj na plot in manj razglašeno kokodakajo.

Nekoč pride trenutek, ko svetnik udari po mizi in šokira vse z vzklikom: "U pičku mater'nu, dovolj!!" Brez olepšav pljune resnici v oči ter surovo nagovori milijonske črede, stlačene v pobožnjaško malikovanje. Znese se nad kokošjimi maliki vernih, nad petelinjenjem kulturnih in lisičjim napuhom učenih. Slepo smo zazibani v prepričanje, da je temni srednji vek mimo in da je razsvetljenstvo nepreklicno med nami. Ne, motimo se. Razsvetljenstvo je le tanka čvrsta povrhnjica nad mehko brbotajočo lavo črednih nagonov in dogmatskih zakonikov, ki vse bolj grozijo, da bodo raztrgali povrhnjico in nas posrkali vase.

Samo pogledjte, koliko jat kokoši je zaprtih v ječe nazadnjaškega fundamentalizma, v katerih svete knjige, kot sta *Koran* in *Sveto pismo*, veljajo za razodeto Resnico in splošni vedenjski kanon. Nanje se lepijo razne politične in kvaziznanstvene ideologije. Te jate ne spustijo k sebi razsvetljenstva, kajti če bi ga, bi se morale odpovedati temeljem svoje kult(ur)ne identitete. Kokoši so prepričane, da je to hujše kot smrt, kajti kako drugače naj se ločijo od drugih kokoši kot po naravnosti grebena, repnega perja, kokodakanja in po tem, v katero smer se klanjajo svojemu kokoličanskemu Bogu. Kokoličanke se kregajo s kokotestantkami, kokologija je na udaru zaradi neetičnosti kokonomije in izprijenosti kokokracije. Zadeve se zaostrujejo in iz strahu se kokoši predajajo vse večjim skrajnostim.

Najradikalnejše kokoši agresivno potisnejo prosvetljene sestre v kot kokošnjaka in začnejo postavljati nova pravila ali, še rajši, obnavljati prastara. Ustrahovanje je mogočno orodje in kokoši se nanj odlično odzivajo. Morda pa je tako boljše zanje? Boljše je, seveda, kadar jim ne grozi, da kot vrsta zdrснеjo v propad. Dandanes ustrahovanje in tlačenje upornikov v kot ni pravo orodje, saj si ne moremo privoščiti še desetletja ali dveh norosti, ki nas spremlja že stoletja. Samo upamo lahko, da dajo kokoši še kaj nase in bi rade vsaj približno opravičile naziv *Koko sapiens*.

Zakaj kot kokoši živimo tako, kot živimo, si je težko razumsko pojasniti. Razvit intelekt je tako blagoslov kot prekletstvo. Samoopredelitev posameznih skupin se dogaja skozi preplet projekcij s konkretnega na abstraktno in z abstraktnega na konkretno. Uporabljamo bitja, elemente in pojave iz svoje okolice, da opišemo sebe, kakor uporabljamo svoje lastnosti, da opišemo bitja, elemente in pojave. Orlov pogled je srep, kokoš je kratke pameti, gora je zlovešča; lopov je lisjak, samovšečnež je pav, bedak je bukov. Prenos lastnosti z narave na človeka in s človeka na naravo se dogaja tudi v odnosu do božanskosti in presežnosti. Bog je prav toliko antropomorfen in biomorfen, kot je človek teomorfen, ali še bolje, deomorfen. Skratka, nismo le Boga oblikovali po lastni podobi, ampak na

naslednjem koraku sebe oblikujemo po podobi tega Boga in transcendentnosti, kot nam jo On narekuje.

On, da, kajti v sodobnosti je Bog lahko le moški. Ženska je lahko le stranski lik, glavno vlogo ima lahko v poganstvu, satiri in profanem – profanem s stališča dominantne duhovne tradicije. Kjer ljudje še vedno verujejo ognjeno, natanko tako, kot pravijo svete knjige, je Bog tak, kot je bil opisan pred tisoč in več leti. Najstrašnejša dediščina tega Boga, ki še danes vpliva na nas, je, da so kokoši v njegovem imenu ustoličile nedopustnost kritike petelinov. Nekateri verske ločine v svoji pravovernosti odobravajo ali celo zahtevajo nasilje nad kritiki in z argumentom užaljenosti potlačijo vse kritike.

Sodobni profani svetniki pozivajo vse ljudi sveta, še zlasti pa vernike, da pospravijo svoja božanstva in svete spise v zgodovinske čitanke, kamor smo že pospravili Pozejzona in Zeusa, Amona in Pachamamo, Vesno in Kralja Matjaža. Vsi na svetu moramo razumeti, da smo kakor vse kokoši že od malih krempljev indoktrinirani v kokoličanska, kokotestantska, kokoistična in druga sveta prepričanja in da to nima nobene zveze z Resnico, Duhom, Bogom. Primerjava med največjimi religijami sveta pokaže drastične kontradikcije in izključevalnosti med njimi, čeprav vse pravijo, da izpovedujejo absolutno resnico. Notranje kontradikcije pomenijo, da je lahko resnična le ena od njih, kar pomeni, da so vse ostale zmotne. Ja, vaša sveta "resnica" je le ena od tisoč "resnic" in zato že statistično nima nobene možnosti, da bi imela kaj skupnega z Božjim. Povrhu tega so religije skregane še same s sabo, razdrobljene na tisoče ločin. Namesto širjenja pogleda na veliko resnico vernikom zapovedujejo kratkovidnost. Če je to najboljša, kar Bog zmore, potem je edini ustrezen odziv na to preprost: WTF?!

Če bi to bila taka absolutna resnica, kot se oznanja, se empirična znanost in zdrava pamet ne bi nenehno spotikali ob njo, ne bi razkrivali njenih zmot, zablod, iluzij in laži. Sodobni apologeti se ne bi morali zatekati k intelektualnemu kontorcionizmu, da za vsako ceno obranijo osrednje dogme, ki so se v luči znanosti izkazale za absurde. Apologeti nazadnje slečejo z definicije Boga vse lastnosti in ga predstavijo kot princip prakovzalnosti, brez katerega ni mogoče razložiti nastanka vesolja in obstoja zavesti – ter ga s tem dobesedno ubijejo.

Naj apologeti pustijo znanost ob strani. Mar se ni Bog opisal v svetih knjigah? Kako to, da se ni predstavil boljše? Kako to, da se ne predstavlja ves čas? Čemu Ga apologeti opisujejo z (ugrabljenimi) citati znanstvenikov? Zakaj ne citirajo neposredno razodetij iz *Svetega pisma* ali *Korana*? Zakaj se jezijo, kadar jih profani svetniki prijazno povabijo, naj reformirajo ali zavržejo neumnosti, vsebovane v starodavnih besedilih? Zakaj se je Bog

razodel le v določenem časovnem in prostorskem oknu ter nikoli prej in nikoli pozneje, je vprašanje, ki ga kratkovidne kokoši ne marajo. Bog se je razodel, kot se je, to je Njegova volja in tako mora biti za vse čase. No, ne za vse čase – pač od razodetja naprej ali, kot so prepričani najkrtkovidnejši verniki, od stvarstva pred pet tisoč leti.

Nepremičen temeljni kamen kulture v obliki strašljive, iracionalne doktrine omogoča, da se nanj postavijo drugi podobni nepremični kamni, v katere je prav tako prepovedano drezati in o katerih je prepovedano dvomiti. Samooklicani svečeniški petelini sebe seveda izvzamejo iz splošnih etičnih norm in zakonskih določb, ogradijo se s cenzuro, organi prisile in diplomatsko imuniteto ter kikirikajoč s kupa gnoja med kokošmi vzbujajo občudovanje in strahospoštovanje, čeprav v resnici niso noben zgled. Njihovi grehi lahko kričijo v nebo, toda kokoši tega ne bodo hotele videti. Lahko se še tako trudite razložiti, kaj je narobe, toda kratkovidne jate bodo branile vzvišene peteline s stoletnimi opravičili. Temu sicer lahko rečemo svoboda, a to je kvečjemu svoboda do neumnosti.

Nisem proti mistiki, poeziji in celo iracionalnosti, prav nasprotno, ne želim si predstavljati človeštva brez njih. Za zdravje našega duha so ključne, le izvemimo Boga, pa se bomo lažje pogovarjali brez tabujev in dogem ter nasilja, ki tabujem neizogibno sledi. Če želite, lahko Boga naknadno dodate, a vsaj za potrebe odprtega dialoga pustimo Boga izven enačbe. Dokler tega ne storimo, se je nemogoče razumsko pogovarjati o hibah raznih ver, kajti na prepovedanem terenu se verniki brž užalijo ter si vzamejo pravico biti v imenu verskih čustev nasilni, včasih napadalni, včasih obrambni, včasih oboje.

V imenu *Korana* se celo v relativno prosvetljeni Evropi v letu 2020 zgodi, da verski fanatik obglavi prosvetljenega učitelja, ker je otrokom ponazoril svobodo govora na primeru Mohamedovih karikatur. Najbolj grozljivo pri tem je, kot opozarja Ayaan Hirsi Ali, da je fanatik deloval v skladu s *Koranom*. Verski zmerneži so tisti, ki se morajo posluževati intelektualnega kontorcionizma, da islam prikažejo kot religijo svobode, nenasilja in miru ter da se postavijo po robu gorečim pridigam pravovernikov, ki *Koran* interpretirajo dobesedno (in zato pravilno).

Ko si predstavljam besnega osemnajstletnika, kako obglavlja truplo prosvetljenega učitelja, da s tem ustrahuje bodoče predrzneže, si ne morem kaj, da se ne postavim na stran zagovornikov svobode govora in po zgledu pokojnega Christopherja Hitchensa nagovorim islamske voditelje takole: "Kako si drznete kar koli drugega kot obsoditi nasilje v imenu Alaha? Kako si drznete kaliti svetost svobode izražanja, na kateri temelji posvetna

demokracija? Kako si drznete zateči k agresiji samo zato, ker ste se odločili, da vas moje besede žalijo? To ni duhovnost, to je hinavski barbarizem.”

Dokler se miroljubni in kulturni umikajo pred brutalnim nasiljem nazadnjaške kulture, zasidrane v zlepljenko veropolitike, da sebe obvarujejo pred nadaljnjim mafijskim nasiljem, s tem dajejo prav konservativnemu nazadnjaštvu. Ne le islamskemu, vsakemu nazadnjaštvu. Če hočemo odprto govoriti o politični radikalizaciji, moramo odprto govoriti o vseh izprijenih radikalnostih. Seveda tudi o tistih na liberalni strani spektra. V glavnem, ne smemo dopuščati pometanja težkih vprašanj pod preprogo. A hkrati ne smemo dopustiti, da okvire diskurza o islamu postavljajo verniki in kritična vprašanja prepovedujejo bodisi s pretvezo žaljenja verskih čustev bodisi z grožnjami.

Nad islamom sem se znesel zato, ker nastopa kot duhovna mafija: igra po svojih internih pravilih in se do ostalih pravil vede, kot da so manjvredna. Če vam vedenje te mafije – na vašem lastnem domačem pragu – ne paše, in to izrazite, vas ignorira ali diskreditira, če ji nasprotujete ali jo izzivate, vas ustrahuje ali “zradira”. Če se po “radiranju” pritožite, ker je bil nad vami izveden zločin, celotne jate zakokodakajo proti vam, ker ste jih menda užalili, česar se pač ne sme, ker tako pravi sveti prerok! Kako se temu sploh postaviti po robu?

Seveda je tudi med kristjani dosti takih, ki *Sveto pismo* jemljejo dobesedno in v Božjem imenu zagovarjajo skrajnosti, toda danes je krščanski verski fanatizem nekaj obrobnega, večina vernikov je (relativno) zmernih in strpnih do drugače verujočih in ateistov, saj to narekuje splošna kulisa družbene etike. Po drugi strani radikalni islamski verniki – ko jih postavimo pred kuliso islamske etike, posebej v državah, kjer je *Koran* ustava – zlahka upravičijo svojo pravovernost, medtem kot morajo zmerneži izvajati doktrinarni kontorcionizem, da utemeljijo svojo interpretacijo *Korana*.

Če ste vsaj malo potovali po svetu, veste, da je verski pluralizem zares mogoč le v sekularni družbi, ki ob svobodo mišljenja in govora postavlja tudi svobodo do veroizpovedi. To je nevtralen teren, na katerem se lahko odprto pogovarjamo. Če so na oblasti fundamentalisti iz katere koli religije, svoji ideologiji dajejo prednost, ostale pa odrivajo. To je normalno, kajti vsi na oblasti ravnajo v skladu s svojimi prepričanji.

Od religije se lahko marsikaj naučimo, kajti mnogo lažje je pridobiti podporo med jatami kokoši z avtoriteto neposrednih zapovedi in absolutnih idej kot s kompleksnim relativizmom in političnimi abstrakcijami. Prisluhnite kdaj posvetnim levičarjem, ko govorijo o povezovanju različnih, vključevanju izključenih, dialogu med sprtimi, idealu pluralizma in

podobno. Tega kokoši ne razumejo. V kokokraciji prevladajo kratkovidne ideje, s katerimi se kokoši laže enačijo.

Daljnovidni svetniki, poeti, fiziki in filozofi v taki družbi ne uspevajo najbolje. Zlasti v politiki. Politik mora glasno kokodakati, ni pomembno, kaj, in ob tem stati pokončno, kot da je povedal nekaj zelo modrega. Jate bodo ploskale temu, kako prepričano je kokodakal, ker so v nekem stavku brez pomena tri besede, ki jim ogromno pomenijo. A vzklikalo mu bo le 47 % kokoši, preostalih 53 % bo pljuvalo po njem. Tu sta si politika in religija podobni: vsaka od tisoč različic trdi, da je edina prava, in kar je v religiji Bog, je v politiki Demokracija. Ko politik zmaga na volitvah, je temelj njegovega uspeha nonšalantno prehoditi začrtano pot z nasmehom in pokončno držo, medtem ko kokoši z ene strani vzklikajo "Juhej!", z druge pa letijo gnila jajca.

Ko gledam radikalne politike in pridigarje govoriti, se spomnim prizora z indijskih ulic pred mnogimi leti, ko so se gonile psice. Indijski potepuški psi se združujejo v trope in zlasti v času parjenja se zgrinjajo okrog godnih samic. Ulični pasji seks ni nič romantičnega. Nekoč sem več ur opazoval celoten obred. Psica se nastavlja, dvajset psov se smuka okrog nje in jo poskuša naskočiti, drugi psi prizadevneža grizejo, ona se izmika. Nazadnje se enemu srečnežu le pusti in fant se je oklene, kolikor močno se je lahko, in jo na vse pretege natepava, medtem ko ga ostali psi grizejo in cukajo z vseh strani. Ne morem si zamisliti moškega, ki bi v takih razmerah ohranil erekcijo. Prav tako si ne morem zamisliti človeka z osebno integriteto, ki bi zdržal pet minut v politični areni, medtem ko ga drugi politiki grizejo in cukajo z vseh strani.

Kratkovidnost pasjega nagona in kratkovidnost politične ideologije sta si bolj podobna, kot si kot kvazisofisticirana bitja zmoremo priznati. Sofistika-cija ni zanemarljiv dejavnik napredka kulture in nikakor ne zanikam njenega pomena pri brzdanju nagonov in dvigu kakovosti komunikacije, opozarjam predvsem, da je ključna razsežnost sofistika-cije notranja, duhovna. Izraža se kot resnicoljubnost, ponižnost, humanost in empatija, medtem ko se laži, napuh, ignoranca in pohlep skrivajo pod nališpano kvazisofistikacijo uglajene obleke in leporečja. Proceduralna točnost nam je pomembnejša kot končni rezultat, sledenje obredom cenimo bolj kot razgaljeno človečnost, nekje nekoč smo naredili ključno napako, in ta napaka je sprožila plaz napak.

Razvoj človeške kulture je kot kompleksna matematična enačba. Če se pogledimo v vse korake pri reševanju enačbe, lahko v postopku opazimo fenomenalno izvirnost, a tudi vrsto napak. Če je v postopku ena sama napaka, bo rezultat napačen, kaj šele, če je napak več. Če gledamo, kam smo kot vrsta prišli, se lahko potrepljamo po rami ob vsem tehnolo-

škem napredku, pa vendar je v enačbi še vedno nekaj hudo narobe, kajti družbeno prosvetljenje še vedno drastično zavirajo ideologije, večinoma zasidrane v religijah. Le skrajno kratkovidna kokoš si bo mislila, da je s tem, kar imamo danes, vse lepo in prav. Lahko krpamo milijon današnjih napak, lahko pa se tudi ozremo k pranapakam daleč v preteklosti in morda s krpanjem njih sprožimo plaz popravkov v nadaljevanju enačbe. Toda kje začeti? Morda pri koledarju?

Kako religija blokira napredek, lahko vidimo na primeru koledarja, ki bi bil lahko z minimalno reformo enak vsako leto. Ali razumete, o čem govorim? Koledar je družbeni dogovor in nobene potrebe ni, da bi v 21. stoletju ostal tak, kot je bil skozi mnoga stoletja. Koledar je tak, kot je, ker se abrahamske religije krčevito oklepajo sedemdnevnega tedna; prepričane so, da morajo dnevi teči v sekvenci od nedelje do sobote neprekinjeno. Na podlagi tega argumenta je vlada ZDA (kdo pa drug?) podala veto na predlog univerzalnega svetovnega koledarja, ki je bil vložen v Združenih narodih v petdesetih letih prejšnjega stoletja. Po predlagani reformi bi se vsako leto začelo v nedeljo prvega januarja, 364. dan, 30. december, bi bil sobota, potem pa bi en prazni(čni) dan preprosto dodali. Ob prestopnih letih bi dodali še en dan po 30. juniju. Februar bi bil dolg 30 dni. 31 dni bi imel vsak tretji mesec (januar, april, julij in oktober), s čimer bi dobili štiri trimesečja, dolga po 91 dni, kar pomeni, da bi se vsako trimesečje začelo z nedeljo. Tako bi vsako leto imeli povsem enak koledar in nam ne bi bilo treba preračunavati praznikov ob vsakič drugačnem prekrivanju tednov in mesecev. Glede na to, da je bilo vernikom že to nesprejemljivo, se ne bi spuščal v dodatne izboljšave koledarja.

Judje, kristjani in muslimani se s spremembami ne strinjajo, kajti zanje je teden od Boga dan, svet in nespremenljiv. Neumnost in aroganca! Naj kokoličani, kokostanti in kokoisti sledijo svoje zasebne kokoledarje, če hočejo, to je njihova stvar. A če se svet odloči organizirati svoj čas drugače in se dvigniti nad pravljice mitskih bogov, naj s kokodakanjem ne zavirajo napredka. A vse moje moledovanje je zaman. Dosegla me je novica, da je predlog reforme koledarja spet na mizi v Združenih narodih, toda ne dajem ji niti trohice možnosti po tem, čemur sem bil priča v ZDA v letu 2020. Od petdesetih let 20. stoletja smo doživeli tehnološki napredek, a tudi duhovno krnenje, zato bo upor vernikov kvečjemu še močnejši. Presenetljivo je to, da so verniki zmožni lucidne debate o simboliki sumerskih božanstev, krožni polarizaciji mezonov ali genskih variacijah ebole, toda debato o globoki družbeni reformi zaprejo v svoje dogmatične okvire. Dokler kakršna koli dogma zapoveduje ali prepoveduje določene postopke

v enačbi, se lahko še tako precizno izražate, toda nihče se ne bo zmenil za vaše predloge; napaka v enačbi mora ostati, ker tako zapoveduje Bog.

Če kokoši živijo v duhovno zaprtih okoljih, jih je z natančno aplicirano demagogijo možno prepričati v kar koli. Najprej jim v glavo vcepíte, kateri so edini verodostojni viri "resnic", vse ostale vire označíte za "lažne", poskrbite, da izobraževalni sistem zavira kritično razmišljanje in dvom o avtoriteti, pa lahko skozi lastne vire trosíte kakršne koli neumnosti in vam ni treba skrbeti, kajti kokoši vam bodo zaupale in ostale zveste ne glede na to, kako se vedete, kaj govoríte in kaj delate. V šolah lahko poučujete o znanstvenih dognanjih, veselju, biologiji, evoluciji ..., samo poskrbite, da piščančkom na koncu daste vedeti: "Ne pozabíte, da je vse, kar ste se naučili o znanosti, le ena razlaga resnice. Nikoli ne pozabíte, kaj je *prava resnica*. Ne pozabíte na pekel, ki vas čaka, če nehaté verovati."

Zadnje besede sem dobесedno citiral iz nedavnega pogovora z Američanko, ki je obiskovala katoliško osnovno in srednjo šolo, molila pred poukom, kot del izobraževanja hodila k maši in od predstojnice poslušala strašljive pridige o tem, kaj jo čaka, če bo grešila. Takšno izobraževanje se trudi izriniti teorijo evolucije iz šolskega sistema in jo nadomestiti ali vsaj "dopolniti" s kreacionizmom. Po svetu prihaja do razmaha duhovne dekadence, grozi nam temni novi vek, v katerem se v šolske čitanke vračajo angeli, božji gnev, v pravni sistem se vriva arhaična morala, medtem ko desničarska politika oži identiteto državljanov in jih hujska h ksenofobiji.

Kar berete, sem zapisal v Vermontu v ZDA ob polnoči, dan pred predsedniškimi volitvami. Ozračje je bilo naelektreno. Kamor koli sem šel, katero koli radijsko postajo sem poslušal, povsod je tekla beseda o dveh petelinih in jatah njunih kur in s tem povezanih aktualnostih. Gledal sem, kako medijski poročevalci govorijo kot pridigarji, volivci jih poslušajo kot verniki, medtem ko preroka sipata naokrog prerokbe kot Božiček med otroke trosi bombone. Vse to kokodakanje me je navdajalo z grozo.

Ameriška kokokracija smrdi. Pred dobrimi dvesto leti so postavili temelje ustave na ločitvi Cerkve od države, sledili so amandmaji in vrsta bitk med vse močnejšima strankama republikancev in demokratov, toda sistem je dosti bližje točki, na kateri je bil na začetku, kot si mislimo. Nekoč so z roko v roki vladale verske institucije in fevdalni gospodje, danes so to verske institucije in megakapitalisti. Lisjaki zadušijo vsako širjenje pogleda in ne izbirajo sredstev, da kokoši tlačijo v vse manjše kletke v kokošnjaku. V tem vedenju je nesmiselno iskati logiko; gonilo je blazna sla, ki je še lisjaki sami ne razumejo in ne obvladujejo.

Ko sem se dvignil s kavča in poletel nad oblake, sem tam z višine videl, kako dominantna je vera v ZDA, kako ključno vlogo ima pri zagotavljanju

intelektualnega nazadnjaštva in razmaha neoliberalnega kokopitalizma ter kako močno vpliva na ves svet. Radikalna politična stališča sklepajo zaveznitstva z verskimi in se tudi izražajo z enakim dogmatizmom, ki ne prenaša drugačnih stališč ter ne izbira sredstev za dosego cilja. To je žalostno, a med kokošmi verjetno res neizogibno. Ko pride mednje orel in prinese svetlo oznanilo, od kokoši pride le kokodakanje. V to se spremeni vsaka vzvišena modrost, ko jo predate kokošim. Tega kokodakanja so polni mediji in od njega ni mogoče slišati ničesar drugega. Orlovski klic lahko v vsej širini razumejo le orli, kokoši ga bodo prevedle v sebi razumljiv "ko-ko-ko ...", in to se bo potem širilo po vseh uradnih in neuradnih kanalih.

Nespametno je predajati kokošim odločanje o globalno pomembnih zadevah, ki so razumljive le z velikih višav in z orlovskim pogledom. V kokošnjaku je bilo pred volitvami strašno hrupno. Dva petelina sta se borila, da bi okrog sebe zbrala čim več kokoši. Zmagovalec bo za štiri leta obvladoval kokoši v petdesetih kokošnjakih, medtem ko ga bodo drugi petelin in njegovi pribočniki klujuvali in cukali z vseh strani. V politiki je le perje sofisticirano, pod njim se dogaja surovi barbarizem, kjer predstavniki oblasti večino energije tratijo za medsebojni boj in je le delček posvečajo kreativnosti in razvoju. Nič čudnega, da v ta ring vstopajo le petelini, žejni krvavega boja. Kure medtem klujevajo tla, kjer nič ni, rastejo, valijo jajca in živijo naprej. Toda ni vse tako preprosto.

Z orlovske perspektive se vam sicer lahko zdi, da so kokoši v nizkopro-računski distopični grozljivki, ki jo gledate samo zato, ker so v oči bijoče plehkosti smešne ali pa se z nekom mečkate in ste le z delčkom pozornosti pri dogajanju. Vsakih nekaj minut se ponovi predvidljivo strašenje, glavna junakinja je vse bolj stisnjena v kot, medtem ko zlobnež maha pred njo s prižgano motorko. Ker sta na vesoljski postaji, nazadnje oba padeta po tleh kot muhi, jasno, motorka je porabila ves kisik. Zmajujete z glavo in se sprašujete, kaj za vraga ste sploh gledali?

Groza vas oblije šele, ko vas iz objema v postelji iztrga trkanje na vrata ob enajsti uri. Trkanje se prelevi v lomastenje, in še preden si nadenete srajco, vam črno koleno pritiska vrat ob preprogo. Ko se črno koleno dvigne, bliskovito tudi izgine, a vaše stanovanje ni več kot prej, ostali ste brez vhodnih vrat, ključavnic, trdih diskov na računalniku, fasciklov z arhivi, gradivi, računi in potrdili, a kar je še hujše, ostali ste brez dostojanstva in zaupanja v varnost objema v topli postelji. Nič več ne bo kot prej. Ne boste se več smejali grozljivki, naj je še tako prozorna. Groza vas bo črnih mož iz zakulisja grozljivke in prijemov, s katerimi vas poskušajo prikovati na kavče in postelje, v pasivno udinjanje glasovom nevidnih duhov – dokler nekdo spet ne potrka na vaša vrata.

Ko vse to vidite, kaj drugega vam preostane, kot da greste do palače oblasti in se pred njo zažgete? Čemu bi živeli naprej v strahu, kdaj bo črno koleno spet prišlo? In kdaj bo premočno pritisnilo vaš vrat ob asfalt in ga zlomilo? Raje temu naredite konec sami. Nikoli me še niso vrgli iz postelje in mi stiskali vratu ob parket. A ko berem, kako se to dogaja drugim, se mi vse bolj gnusi cenena grozljivka, s katero so preplavljeni mediji. Gledam skozi povrhnjico, pod katero brbota tista prava grozljivka. Kar se dogaja na zaslonu, je motilec pozornosti, da v zakulisju teče dejanska grozljivka, na katero stavijo bogati in vplivni.

Režiserji so vse bolj predrzni. Prizore selijo v realnost, uporabljajo naturščike, da odigrajo šokantne prizore, kamer in studiev ni več, vse gre v živo prek družbenih omrežij. Največji vplivneži so največji pajaci, a kaže, da to nikogar ne moti. Instant poročanje je strašljivo, ker nam ne pušča časa vdihniti in razmisliti. Vsak družbeni pretres pristane na naših zaslonih v živo, še preden utegnemo presnoviti in integrirati prejšnje pretrese. Nenehno smo na preži, bojimo se tujcev, kač, klopotov, potresov, neviht, kužnih bolezni, raztreseni smo in razrvani.

Obenem smo hitri v izgovorih in opravičilih za svoje neumnosti. Lastne grehe in zločine pometamo pod preprogo, ker smo bili toliko generacij prevarani. Biološko imamo v sebi zaupanje do znanega in zadržanost do novega, toda obenem smo tudi naivni in brž "kupimo" popularne zgodbe, ki nam jih prodajo včasih starši, včasih vrstniki, včasih idoli, naj gre za zgodbe o Božičku, Spidermanu, Harryju Potterju ali Jezusu Kristusu. Kaos!

Pozneje vse to popredalčkamo skladno s trenutno družbeno klimo. Večino zgodbic pospravimo v obrobne predale, kjer so miti in pravljice, nekatere zgodbe pa pustimo v velikih osrednjih predalih, kjer jih imajo tudi vsi drugi. Če drugi zamenjajo predale, jih pa še mi, včasih sami, včasih nam pri tem pomagajo organi prisile. Nekatere stare zgodbe meni nič, tebi nič potonejo v pozabo, nekatere nove se pojavijo čez noč in naenkrat moramo najti prostor zanje v osrednjem, največjem predalu, da so nam sredi splošne kratcovidnosti takoj na očeh.

Ko zgodbe prihajajo, ne moremo vedeti, katera je resnična, katera pa je prevara. Bližnji so zmedeni, ne vedo, kaj se dogaja. Voditelji so zmedeni in pač ponavljajo drug za drugim. Strokovnjaki iščejo najboljše odgovore in se medtem delajo čim bolj učene, da je vsaj nekdo videti kolikor toliko razumen. Skrajneži hujskajo množice k skrajnim ukrepom, nasprotniki jih vlečejo v nasprotovanja. Sredi silne kokofonije zremo vsak v svoj zaslon in na njem najdemo potrditve vsak za svoj prav, svetli klici orlov pa se

